

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สัญญาเช่าซื้อ เป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่ง ที่นิยมกันแพร่หลายในปัจจุบันมีลักษณะพิเศษคือ เป็นทั้งสัญญาเช่าและค้ำประกันว่าจะขายทรัพย์สินผสมกัน กล่าวคือผู้เช่าได้ครอบครองและใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินเหมือนหนึ่งสัญญาเช่า และเมื่อผ่อนชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนก็จะได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นอันมีลักษณะคล้ายคลึงกับสัญญาซื้อขายที่ผลสุดท้ายของสัญญาคือ กรรมสิทธิ์จะตกเป็นของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เพียงแต่ตามสัญญาซื้อขายกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นจะตกเป็นของผู้ซื้อทันที ผู้ขายจึงไม่มีอำนาจกระทำใด ๆ ต่อทรัพย์สินนั้น เนื่องจากผู้ขายไม่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น นอกจากผู้ขายจะต้องรับผิดชอบผู้ซื้อในฐานะผู้ผิดสัญญาทางแพ่งแล้วผู้ขายยังมีความผิดตามกฎหมายอาญา เช่นมีความผิดฐานลักทรัพย์ ขณะที่ผู้เช่าซื้อแม้ผ่อนชำระค่าเช่าซื้อไปมากเพียงใด ก็ไม่สามารถใช้อำนาจในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ได้ เช่น ผู้เช่าซื้อจะนำเอาส่วนได้เสียในส่วนที่ตนมีอยู่ตามข้อเท็จจริงไปจำนำ จำนองไม่ได้ นอกจากนั้นสัญญาเช่าซื้อยังมีลักษณะคล้ายคลึงกับสัญญาจำนำ หากผู้รับจำนำนำทรัพย์สินที่รับจำนำไปใช้โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้จำนำ ผู้รับจำนำต้องรับผิดชอบทั้งทางกฎหมายแพ่งและกฎหมายทางอาญา เช่น ความผิดฐานยักยอก ทำให้เสียทรัพย์สินเป็นต้น ขณะที่ผู้เช่าซื้อที่มีสิทธิครอบครองและใช้สอยทรัพย์สินกลับไม่ได้รับความคุ้มครองทางหากผู้ให้เช่าซื้อนำทรัพย์สินไป ผู้ให้เช่าซื้อจะไม่มี ความผิดทางอาญา อันไม่เป็นธรรมอย่างยิ่ง เพราะในการดำเนินคดีทางแพ่งผู้เช่าซื้อจะต้องเสียค่าใช้จ่ายและเวลาในการดำเนินคดี ซึ่งค่าเสียหายที่ได้รับก็เป็นค่าเสียหายตามกฎหมายมิใช่ค่าเสียหายที่แท้จริง และการที่ผู้ให้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบไม่ทำให้ผู้ให้เช่าซื้อเกรงกลัว

การที่ลักษณะของสัญญาเช่าซื้อให้กรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้เช่าซื้อเมื่อผ่อนชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนเท่านั้น ทั้งที่ตามข้อเท็จจริงแล้วกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อจะมีลักษณะถ่ายเทตามส่วนได้เสียจริงที่มีอยู่ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อ คือเมื่อ

ผู้เช่าซื้อผ่อนชำระค่าเช่าซื้อเพิ่มขึ้น ผู้เช่าซื้อ ก็จะมีส่วนได้เสียในกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินเพิ่มขึ้น ขณะที่ผู้ให้เช่าซื้อรับเงินค่าเช่าซื้อไว้ ส่วนได้เสียในกรรมสิทธิ์ก็จะลดลง ก่อให้เกิดปัญหาความรับผิดชอบทางอาญาในกรณีที่ผู้ให้เช่าซื้อนำทรัพย์สินโดยไม่คำนึงถึงความเสี่ยงภัยไม่มีความผิดทางอาญา เพราะยังเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และปัญหากรณีอื่นเกิดจากทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อถูกยึดตามกฎหมายซึ่งเจ้าของที่แท้จริงเท่านั้นที่มีสิทธิขอคืน

จากการศึกษาพบว่า ในประเทศอังกฤษได้มีการพัฒนาการให้ความคุ้มครองการครอบครองทรัพย์สินของผู้เช่าซื้อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศกล่าวคือ ได้พัฒนาเรื่องค้ำประกันอันเป็นที่จ ให้มีความผิดฐานฉ้อโกงและนำระบบใบอนุญาตที่มีโทษทางอาญามาใช้กับสัญญาเช่าซื้อทำให้ผู้เช่าซื้อเกรงกลัวไม่นำทรัพย์สินไปโดยพลการหรือโดยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม และนอกจากนี้ในการรับทรัพย์สินในประเทศเยอรมัน ศาลมีอำนาจจ่ายค่าทดแทนแก่ผู้สุจริตที่ได้รับ ความเสียหายที่แท้จริง

ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหานั้นเกิดจากสัญญาเช่าซื้อดังต่อไปนี้

1. ควรกำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อที่นำทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อไปมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาฐานโกงเจ้าหนี้ ตามมาตรา 349 ที่เดิมบัญญัติว่า "ผู้ใดเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินอันตนจำนำไว้แก่ผู้อื่น ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจำนำ ต้องระวางโทษ..." ควรแก้ไขเป็นว่า "ผู้ใดเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินอันตนจำนำหรือให้เช่าซื้อไว้แก่ผู้อื่น ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจำนำ หรือผู้เช่าซื้อ ต้องระวางโทษ..." เพราะจะทำให้ผู้ให้เช่าซื้อเกรงกลัวไม่กระทำการที่เอาไรดเอาเปรียบต่อผู้เช่าซื้อ

2. ควรกำหนดให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจจ่ายค่าทดแทนแก่ผู้สุจริตที่มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่ถูกศาลสั่งริบโดยควรแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 36 ที่เดิมบัญญัติว่า "ในกรณีที่ศาลสั่งให้ริบทรัพย์สินสินตามมาตรา 33 หรือมาตรา 34 ไปแล้วหากปรากฏในภายหลัง โดยค่าเสนอของเจ้าของที่แท้จริงว่าผู้เป็น

เจ้าของแท็กซี่จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน แต่ค่าเสนอของเจ้าของแท็กซี่จริงนั้น จะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด" ควรแก้ไขเพิ่มเติมเป็นว่า "ในกรณีที่ศาลสั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา 33 หรือมาตรา 34 ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยค่าเสนอของเจ้าของแท็กซี่จริงหรือผู้มีส่วนได้เสียว่าผู้เป็นเจ้าของแท็กซี่จริงหรือผู้มีส่วนได้เสียมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำผิดก็ให้ศาลคืนทรัพย์สินหรือจ่ายค่าทดแทน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงานแต่ค่าเสนอของเจ้าของแท็กซี่จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด

3. ควรกำหนดให้การประกอบธุรกิจเข้าซื้อต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานก่อน ทั้งนี้เพราะการนำระบบใบอนุญาตเข้ามาควบคุม จะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถเข้าควบคุมดูแลการค้าเงินธุรกิจของผู้ให้เข้าซื้ออย่างทั่วถึงตั้งแต่เริ่มขอรับใบอนุญาต แต่เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการทำนิติกรรมของเอกชน จึงควรควบคุมเฉพาะสินค้าบางประเภท ให้เหมาะสมตามสภาพของเศรษฐกิจและสังคม

4. ควรกำหนดให้ผู้เข้าซื้อที่มีสิทธิร้องขอความเป็นธรรมต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรมเกี่ยวกับการเข้าซื้อ เพราะการกำหนดให้ผู้ให้เข้าซื้อที่มีสิทธิร้องทุกข์ต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะเป็นการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ทราบวิธีดำเนินธุรกิจของผู้ให้เข้าซื้อว่าเป็นอย่างไรและเป็นการระงับข้อพิพาทตั้งแต่ชั้นต้นโดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล